YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
14 päivänä lokakuuta 1999 *

Asiassa C-223/98,

jonka Kammarrätten i Stockholm (Ruotsi) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, jonka on pannut vireille

Adidas AG,

ennakkoratkaisun väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovutuksen, viennin, jälleenviennin tai suspensiomenettelyyn asettamisen kieltämistä koskevista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3295/94 (EYVL L 341, s. 8) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja M. Wathelet (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Cosmas,

kirjaaja: R. Grass,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen yksikön hallintopäällikkö J. Devadder,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riitaasioiden osaston osastopäällikkö professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies O. Fiumara,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja L. Ström,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Kammarrätten i Stockholm on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 16.6.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.6.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen väärennettyjen ja laitto-

masti valmistettujen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovutuksen, viennin, jälleenviennin tai suspensiomenettelyyn asettamisen kieltämistä koskevista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3295/94 (EYVL L 341, s. 8; jäljempänä asetus) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa erilaisia urheiluvälineitä ja urheilu- ja vapaa-ajanvaatteita varten rekisteröidyn tavaramerkin haltijana Ruotsissa oleva Adidas AG on valittanut Arlandan tullitoimipaikan päätöksestä olla antamatta sille tietoa siitä, kuka on haltuunotettujen, Adidas-tavaramerkin väärennöksiksi epäiltyjen tavaroiden vastaanottaja.

Asetus

3 Asetuksen toisen perustelukappaleen mukaan asetuksen tarkoituksena on mahdollisuuksien mukaan estää väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden markkinoille saattaminen ja mahdollistaa senkaltaista laitonta toimintaa ehkäisevien tehokkaiden toimenpiteiden toteuttaminen.

4 Tätä varten asetuksessa määritetään toisaalta edellytykset, joiden vallitessa tulliviranomaisten on toteutettava toimenpiteitä, kun väärennetyiksi tai laittomasti valmistetuiksi epäiltyjä tavaroita ilmoitetaan vapaaseen liikkeeseen luovutettaviksi, vietäviksi tai jälleenvietäviksi tai kun niitä löydetään suspensiomenettelyyn asetettujen tavaroiden tarkastuksen yhteydessä (asetuksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohta), ja toisaalta toimenpiteet, jotka toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava näiden tavaroiden osalta, kun niiden on todettu todella olevan väärennettyjä tai laittomasti valmistettuja (asetuksen 1 artiklan 1 kohdan b alakohta).

5 Asetuksen 3 artiklan sanamuodon mukaan tavaramerkin, tekijänoikeuden, lähioikeuden tai mallioikeuden haltija (jäljempänä oikeudenhaltija) voi esittää tulli-

viranomaisen toimivaltaiselle yksikölle kirjallisen hakemuksen, jossa se pyytää tulliviranomaista ryhtymään toimenpiteisiin väärennettyjen tai laittomasti valmistetuiksi tavaroiksi epäilemiensä tavaroiden osalta. Tähän hakemukseen on sisällytettävä tavaroiden kuvaus ja todistus siitä, että pyynnön esittäjä on oikeudenhaltija. Siinä on ilmoitettava myös se ajanjakso, jonka aikana viranomaista pyydetään toteuttamaan toimenpiteitä. Oikeudenhaltijan on lisäksi toimitettava kaikki tarvittavat tiedot, jotta toimivaltainen tulliviranomainen voi tehdä päätöksen tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista, mutta nämä tiedot eivät kuitenkaan ole edellytys hakemuksen vastaanottamiselle. Toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät sen jälkeen hakemuksen ja antavat hakijalle viipymättä kirjallisen tiedon päätöksestä.

6 Asetuksen 4 artiklan mukaan tulliviranomaiset voivat ottaa tavaran haltuun myös viran puolesta, jos asetuksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun tullimenettelyyn liittyvän tarkastuksen yhteydessä tullitoimipaikka katsoo olevan ilmeistä, että tavara on väärennetty tai laittomasti valmistettu, vaikka oikeudenhaltija ei ole vielä tehnyt hakemusta tai sitä ei ole vielä hyväksytty. Tulliviranomainen voi kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevien sääntöjen mukaisesti ilmoittaa loukkaamisvaarasta oikeudenhaltijalle, jos tämä on tiedossa. Tässä tapauksessa tulliviranomaisella on oikeus lykätä kyseisen tavaran luovuttamista tai pitää sitä hallussaan kolme arkipäivää, jotta oikeudenhaltija voisi jättää toimenpiteitä koskevan hakemuksen asetuksen 3 artiklan mukaisesti.

7 Asetuksen 5 artiklassa säädetään, että myönteinen päätös oikeudenhaltijan hakemukseen on annettava välittömästi tiedoksi niille jäsenvaltiossa oleville tullitoimipaikoille, joita kyseisessä hakemuksessa tarkoitettujen väärennetyiksi tai laittomasti valmistetuiksi epäiltyjen tavaroiden oletetaan koskevan.

8 Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että kun tullitoimipaikka, jolle on annettu 5 artiklan mukaisesti tieto oikeudenhaltijan hakemusta koskevasta myönteisestä päätöksestä, toteaa hakijaa tarvittaessa kuultuaan, että tavarat vastaavat kuvausta päätöksen kohteena olevista väären-

netyistä tai laittomasti valmistetuista tavaroista, sen on lykättävä tavaran luovutusta tai otettava kyseiset tavarat haltuunsa.

9 Tämän asian kannalta keskeisenä säännöksenä olevassa asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tullitoimipaikan on ilmoitettava tästä välittömästi hakemusta 3 artiklan mukaisesti käsitelleelle yksikölle. Tämän yksikön tai tullitoimipaikan on myös ilmoitettava välittömästi tavaranhaltijalle ja hakijalle. Henkilötietojen suojelemista [sekä] kaupallista, teollista, ammattisalaisuutta ja virkasalaisuutta koskevien kansallisten säännösten mukaisesti tullitoimipaikan tai yksikön, joka on käsitellyt hakemusta, on ilmoitettava oikeudenhaltijalle tämän sitä pyytäessä tavaranhaltijan ja, jos se on tiedossa, vastaanottajan nimi sekä osoite, jotta tämä voisi saattaa asian päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Tullitoimipaikan on myönnettävä hakijalle sekä niille, joita koskee jokin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu toimenpide, mahdollisuus tarkastaa tavarat, joiden luovuttamista on lykätty ja jotka on otettu haltuun."

10 Tavaroiden luovuttamisen lykkääminen tai haltuunotto ovat väliaikaisia. Asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos toimenpiteet toteuttaneelle tullitoimipaikalle ei ole ilmoitettu kymmenen arkipäivän kuluessa luovutuksen lykkäämistä tai haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta, että asia on saatettu päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi, tai jos vastuullisten viranomaisten toteuttamista turvaamistoimista ei ole ilmoitettu, tavarat on luovutettava, jos kaikki tullimuodollisuudet on suoritettu ja haltuunottomääräys kumottu. Tarvittaessa tätä määräaikaa voidaan pidentää enintään kymmenellä arkipäivällä.

11 Lisäksi asetuksessa säädetään tarkastuksen kohteena olevan tavaran tavaranhaltijaa ja vastaanottajaa varten asetettavista tietyistä vakuuksista.

12 Asetuksen 3 artiklan 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot voivat vaatia oikeudenhaltijaa, jos hänen hakemuksensa on hyväksytty ja jos 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä on toteutettu 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti, antamaan vakuuden, jonka tarkoitus on:

— olla oikeudenhaltijan vakuutena 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimien seurauksena asianosaisiin nähden mahdollisesti syntyvän vastuun varalta, jos 6 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa aloitettua menettelyä ei saateta loppuun oikeudenhaltijan toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi tai jos myöhemmin voidaan osoittaa, että kyseiset tavarat eivät ole väärennettyjä eivätkä laittomasti valmistettuja,

— varmistaa, että kulut, jotka aiheutuvat tämän asetuksen mukaisesti tavaroiden pitämisestä tullivalvonnassa 6 artiklan mukaisesti, maksetaan."

13 Asetuksen 7 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavasti:

"Kun on kyse tuotteista, joiden epäillään loukkaavan mallioikeuksia, tavaroiden omistajalla, maahantuojalla tai vastaanottajalla on oikeus saada suostumus kyseisten tavaroiden luovutukselle tai haltuunottomääräyksen kumoamiselle vakuutta vastaan, jos:

— edellä 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle tullin yksikölle tai toimipaikalle on ilmoitettu tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa määräajassa, että asia on saatettu päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi mainitun 1 kohdan mukaisesti,

— tämän määräajan päätyttyä vastuullinen viranomainen ei ole myöntänyt turvaamistoimia,

— kaikki tullimuodollisuudet on täytetty."

14 Asetuksen 9 artiklan 3 kohdassa säädetään lopuksi seuraavaa:

"Oikeudenhaltijan mahdollinen siviilioikeudellinen vastuu määräytyy sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa tavarat on asetettu johonkin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista tilanteista."

Ruotsin lainsäädäntö

15 *Sekretesslagen*in (1980:100) (tietojen salassapidosta vuonna 1980 annettu laki) 9 luvun 2 §:n 1 momentista käy ilmi, että yksityisten henkilökohtaisia ja taloudellisia olosuhteita koskevat tullitarkastuksen yhteydessä annetut tiedot on joitakin nyt merkityksettömiä poikkeustilanteita lukuun ottamatta pidettävä salassa. *Sekretesslagen*in 9 luvun 2 §:n 1 momentissa, jossa viitataan 1 §:ään, säädetään, että tullitarkastuksen yhteydessä saadut tiedot saadaan kuitenkin luovuttaa, jos on selvää, että yksityiselle, jota asia koskee, ei aiheudu haittaa tai vahinkoa.

Pääasian oikeusriita

16 Arlandan (Tukholma) tullitoimipaikka päätti 16.2.1998 asetuksen 4 artiklan perusteella lykätä tiettyjen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovutusta ja ilmoittaa Adidas AG:lle, että oli mahdollista, että kysymys oli Adidakselle rekisteröidyn tavaramerkin tuoteväärennöksistä.

17 Adidas Sverige AB, joka on Adidas AG:n tytäryhtiö, tutki tavarat ja totesi niiden olevan väärennettyjä. Adidas AG pyysi jättämässään hakemuksessa viranomaisia ryhtymään toimenpiteisiin asetuksen 3 artiklan mukaisesti. Generaltullstyrelsen päätti 17.2.1998 hyväksyä hakemuksen.

18 Tavarat pystyttiin pitämään asetuksen perusteella hallussa 17.3.1998 asti kyseinen päivä mukaan luettuna, minkä jälkeen tulliviranomaiset katsoivat, että ne eivät voineet pitää enää laillisesti tavaroita hallussaan, koska Adidas AG ei ollut saattanut asiaa yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

19 Koska Adidas AG ei tiennyt tavaranhaltijan nimeä eikä sitä, kuka oli ilmoitettu tavaroiden vastaanottajaksi, se vaati saada tiedon tavaran vastaanottajasta tarkoituksenaan nostaa kanne tätä vastaan. Arlandan tullitoimipaikka hylkäsi hakemuksen *sekretesslagen*in 9 luvun 2 §:n perusteella.

20 Adidas AG valitti hakemuksen hylkäämisestä Kammarrätten i Stockholmiin. Se esitti, että voidakseen nostaa kanteen yleisessä tuomioistuimessa sen on ensin saatava tieto tavaroiden vastaanottajasta.

21 Kammarrätten on todennut, että koska Adidas AG:n vaatimien tietojen paljastamisesta voi aiheutua vahinkoa ja haittaa tavaroiden vastaanottajalle, *Sekretesslagen* estää Arlandan tullitoimipaikkaa luovuttamasta hallussaan olevia tietoja.

22 Kammarrätten i Stockholm päätti tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko sellainen kansallinen säännös neuvoston asetuksen N:o 3295/94 vastainen, jonka mukaan sellaisissa tilanteissa, että tavaramerkin haltija on todennut tuontitavarat väärennetyiksi, näiden tavaroiden tavaranhaltijoiden ja vastaanottajien nimiä ei saa luovuttaa tavaramerkin haltijoille?"

Ennakkoratkaisukysymys

23 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto, myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. erityisesti asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok. 1983, s. 3781, 12 kohta ja asia 337/82, St. Nikolaus Brennerei, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 1051, 10 kohta).

24 Kun yhteisön oikeuden säännöstä voidaan tulkita usealla tavalla ja kun näistä tulkinnoista ainoastaan yhdellä voidaan varmistaa säännöksen tehokas vaikutus, etusija on annettava tälle tulkinnalle (ks. vastaavasti asia 187/87, Saarland ym., tuomio 22.9.1988, Kok. 1988, s. 5013, 19 kohta).

25 On myös korostettava, että kun yhteisön asetuksen täytäntöönpano on kansallisten viranomaisten tehtävänä, kuten asetuksen N:o 3295/94 kohdalla, kansallisia oikeussääntöjä saadaan soveltaa ainoastaan, jos se on tarpeen asetuksen soveltamiseksi asianmukaisella tavalla ja jos sillä ei vaikuteta epäedullisesti asetuksen ulottuvuuteen ja tehokkuuteen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 146/81, 192/81 ja 193/81, BayWa ym., tuomio 6.5.1982, Kok. 1982, s. 1503, 29 kohta). Jo EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY 10 artikla) määrätyistä velvoitteista seuraa, että näiden kansallisten toimenpiteiden on yleensä ottaen helpotettava yhteisön oikeuden asetuksen soveltamista, eikä niillä saada estää sen täytäntöönpanoa (ks. vastaavasti asia 30/70, Scheer, tuomio 17.12.1970, Kok. 1970, s. 1197, tuomion 8 kohta).

26 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että sen tarkoituksen saavuttamiseksi, että mahdollisuuksien mukaan estettäisiin väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden markkinoille saattaminen, asetuksessa on annettu oikeudenhaltijalle ratkaiseva asema. Asetuksen 3 ja 4 artiklasta käy nimittäin ilmi, että tullivalvonnassa pitämisen edellytyksenä on pääsääntöisesti, että oikeudenhaltija on pyytänyt sitä. Toiseksi on huomattava, että päätöksentekoon toimivaltainen kansallinen viranomainen voi lopullisesti tehdä päätöksen tuoteväärennösten osalta vain, jos oikeudenhaltija on saattanut asian sen käsiteltäväksi. Ellei oikeudenhaltija tee näin, tavaran luovuttamisen lykkääminen ja tavaroiden haltuunotto lakkaavat lyhyen ajan kuluessa asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

27 Tästä seuraa, että asetuksen tehokas soveltaminen riippuu suoraan siitä, missä määrin immateriaalioikeuden haltijalle annetaan tietoja. Jos sille ei nimittäin ilmoiteta tavaranhaltijan ja/tai tavaroiden vastaanottajan nimiä, sen on käytännössä mahdotonta saattaa asia kansallisen toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

28 Vaikka asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa viitataan henkilötietojen suojelemista sekä kaupallista ja teollista liikesalaisuutta, ammattisalaisuutta ja virkasalaisuutta koskeviin kansallisiin säännöksiin, tämän viittauksen ei voida tällaisissa olosuhteissa katsoa tarkoittavan sitä, että sen perusteella saataisiin olla ilmoittamatta oikeudenhaltijalle sen intressien suojaamiseksi tarvittavia tietoja.

29 Lisäksi on todettava, että asetuksen useiden säännösten tarkoituksena on suojella tullivalvonnan alaisten tavaroiden tavaranhaltijaa ja vastaanottajaa sen välttämiseksi, että niiden nimen ja osoitteen ilmoittamisesta oikeudenhaltijalle aiheutuisi niille vahinkoa.

30 Ensinnäkin jos tullitoimipaikka toteaa, että tavarat vastaavat kuvausta päätöksen kohteena olevista väärennetyistä tai laittomasti valmistetuista tavaroista, sen on ilmoitettava tästä välittömästi tavaranhaltijalle asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos tavaroiden omistaja, maahantuoja tai vastaanottaja asettaa vakuuden, sillä on oikeus siihen, että tavarat luovutetaan tai haltuunottomääräys kumotaan.

31 Toiseksi on huomattava, että asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta seuraa, että oikeudenhaltija voi käyttää tullitoimipaikan sille ilmoittamia tietoja ainoastaan saattaakseen asian päätöksentekoon toimivaltaisen viranomaisen

käsiteltäväksi. Jos näitä tietoja käytetään muihin tarkoituksiin, asetuksen 9 artiklan 3 kohdan perusteella oikeudenhaltija on tästä vastuussa sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa kyseiset tavarat ovat.

32 Lopuksi jäsenvaltiot voivat asetuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti vaatia tavaranhaltijaa antamaan vakuuden, mikä tekee tietojen lainvastaisesta käytöstä aiheutuvan vahingon tai muun tavaranhaltijalle tai tavaroiden vastaanottajalle mahdollisesti aiheutuvan vahingon korvaamisen helpommaksi.

33 Edellä olevan perusteella kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että asetusta on tulkittava siten, että sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan siinä tilanteessa, että tavaramerkin haltija on todennut tuontitavarat väärennetyiksi, näiden tavaroiden tavaranhaltijoiden ja vastaanottajien nimiä ei saa luovuttaa tavaramerkin haltijalle, on tämän asetuksen vastainen.

Oikeudenkäyntikulut

34 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian ja Italian hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Kammarrätten i Stockholmin 16.6.1998 tekemällään päätöksellä esittämän ennakkoratkaisukysymyksen seuraavasti:

Väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovutuksen, viennin, jälleenviennin tai suspensiomenettelyyn asettamisen kieltämistä koskevista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 3295/94 on tulkittava siten, että sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan siinä tilanteessa, että tavaramerkin haltija on todennut tuontitavarat väärennetyiksi, näiden tavaroiden tavaranhaltijoiden ja vastaanottajien nimiä ei saa luovuttaa tavaramerkin haltijalle, on tämän asetuksen vastainen.

Edward Moitinho de Almeida Gulmann

Wathelet Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä lokakuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja